

1. DEKA (35) sb

deka *f* (30), **dek** *m* (3), deka *a.* dek (2); deka *Murm* (2), *BartBydg* (2), *Mącz* (19), *Calep* (6), *KmitaSpit*; dek *BielKron* (2), *Prot.*

e oraz *a jasne.*

sg N deka (27). ◊ *G* deki (1). ◊ *I* deką (1), deki(e)m (3). ◊ *pl N* deki (2). ◊ *I* dek(a)mi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Nakrycie, przykrycie, kołdra, kapa, kobierzec, obicie, opona, zasłona; stragulum Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Cn; stratorium BartBydg, Mącz; integumentum Mącz, Calep; instratum, stragula Mącz, Cn; instragulum Calep, Cn; cooperta BartBydg; lodix, operimentum, plaga, storea, tapetum, tegmen, tegumentum, torale Mącz; obstragulum, stroma, velamentum Calep; sagum Cn (32) : Murm 147; Mymer¹ [29²]v; Cooperta, deka, qua cooperimur dormientes BartBydg 35b, 151; Cento, Strychów płaszcz/ to yeft/ fuknia/ álbo deká z rozmáyitych płátów á ze ftuczek y kásków fukiennych y ynřzey rzeczi y z rozmáyitich farb weřpołek vřzita. Mącz 47b; Plaga item idem quod rapes vel stragulum, Oponá/ Kortiná/ Kobierzec/ Deká któremi fciány obiyáya/ Plagá. Mącz 302c; Stragula, Wřzelákie nákricie/ deká/ rogoża teź moźe być zwána. Mącz 414d; Tegmen, Deká/ nákricie czym co zwłázczá nákriwáya. Mącz 442a; Variata acu tapetia, Kołdrá álbo deká álbo teź kobierzec rozmáyicie wyřzywány. Mącz 475c, 279b, 415a, 442b; Stroma – Kołdra, dęka, obyczię. Calep 1011a; Velamentum – Deka, nakriczię. Calep 1107a, 545a, 548a, 718a.*

Wyrażenia: »deka na łoźe« (4): *Texile stragulum magnificis operibus pictum, Deká ná łoźe foremnie wyřziwána. Mącz 300a, 196d, 414d, 460a.*

»deka płocienna« (1): *Lodix, Kobierzec/ Płáhta łoźowa álbo deká płocienna ná łoźe. Mącz 196d. Przen (2) :*

Zwrot: »[czemu] deki szukać« = *usprawiedliwiać, ukrywać coř (1): Latebram periurio querere, Krziwoprziřiętwnu fwemu deki řzukać/ to yeft omáwiáć/ ográdzáć. Mącz 185a.*

Wyrażenie: »pod człowieczym dekiem« = *we wnąřtzu człowieka (1): Muřiał fię nieboraczek ná mym ogniu řpárzyć. Mnimáiąc że ma řprawę z vczćiwym człowiekiem/ Alic wnet řrogi plomień [!] pod człowieczym [!] dekiem A za ty nię [!] rozumieř że tu opiřuię Gniew řwoy nie vřmierzony ktory w łobie czuię? Prot A3v.*

a. *Przykrycie na zwierźeta, przewaźnie na konie; dera, czaprak; dorsualia Mącz, Calep; cento, ephippium Mącz; dorsuale, stratum equi Cn (7) : pořłáli mu zá to koń dobry/ řiodło poźłocone z dekiem BielKron 299; Ephippium, Siodło/ Teź/ Deká/ ktora koniá nákriwáya/ álbo Nařtołká. Mącz 106b; Phalerae, Nařtołká deká y inřze rźędi końskie. Mącz 296d, 95a; Dorsualia – Deka, na kónie albo nawoli [!]. Calep 341b; Ktoremu [królowi] Bárorogá pod deką wiedziono KmitaSpit A4.*

Wyrażenie: »dek złotogłowy« (1): *á kláczę [...] kazał wodzić około rynku pod dekiem złotogłowym BielKron 348.*

b. *Mata, rogoża; matta, storea, teges Mącz (2) : Matta, řtorea et teges, Rogoża/ teź słomiána/ trciniána/ rokitowa deká/ álbo przikriwáđło nieyákie. Mącz 211c; Teges, Rogoża/ álbo deká ze słomy vczyniona. Alias storea. Mącz 442a.*

2. *Nakrywa, pokrywa na naczynie; cooperulum capuli, operculum rotundum, tectorium vasorum Cn*
(2) : Patelle s dekamy *WyprKr* 119v; Deky na kotly [!] *WyprKr* 119v.

3. *Pas podtrzymujący materac w łóżku (1) :*

Wyrażenie: »deka łóżna« (1): Fascia lecti, Deká łóżna. *Mącz* 119a.

4. [*Nakrywka u lutni:* v lutnie grzbiet w ktorym lie głos odbija ieft na dole/ á deká z kołem y z ítrunámi ná wierzchu: ále v Pfałterzá ináčzey/ bo grzbieth ná wierzchu á ítruny ná dole pod deką ktora grzbiet zákrywa *Leop Yv4v (Linde).*]

Synonimy: **1.** kapa, kobierzec, kołdra, kortyna, nakrycie, obicie, opona, przykrycie, przykrywadło, zasłona; **a.** gunia, nastołka; **b.** mata, rogoża.

KCh